Baranyi Ferenc

Sumonyi panteonja

/Elhangzott 2019. április 23-án, a könyv bemutatóján./

Két olyan költőtársammal vagyok most egy légtérben, akik barátnál többek nekem. Akik iránt gyengéd, szinte testvéri szeretetet érzek. Sumonyi Zoli az egyik – és Kaiser Laci, a könyv kiadója a másik.

Zolit régebbről ismerem, még suhanc korából. Mondhatni: Spártai suhanc korából. Ez volt ugyanis első kötetének a címe 1967-ben: *Spártai suhanc*.

Négy évvel előbb ismertem meg őt. Abban az időben az ELTE hetilapjának, az Egyetemi Lapoknak voltam a munkatársa. Egy napon felhívott Szatmári tanár úr, a jeles nyelvészprofesszor, és arra kért, hogy olvassam el egyik tanítványának, Papp Zoltánnak a verseit. Elolvastam – és nagyon tetszettek. Így hát nem érhet az a vád, hogy a személyes szeretetemet látom rá Zoli verseire, hiszen előbb ismertem meg a verseit, mint őt magát. Nem befolyásolhattak érzelmek az ítélkezésben.

Nem is emlékszem, hogy mikor és hol találkoztunk először. Mindenesetre a *Spártai suhanc*ot így dedikálta nekem 1974-ben, tehát hét évvel a megjelenése után:

„Baranyi Ferinek, barátomnak és testvéremnek (a testvéremnek aláhúzva), *megkésve bár, de törve nem*, vetélkedésünk utolsó fordulóján, 1974. november 17-én. Sumonyi Zoli."

Ez a „vetélkedés" a TV képernyőjén zajlott, *Nem babérra megy a játék* volt a címe. Én vezettem a műsort, három fiatal költőnek – Zolinak, Várady Szabolcsnak és Papp Máriónak – mindenféle „kávéházi" feladványt kellett megoldania: szonettet írni megadott rímekre, csacsi-pacsit rögtönözni, limericket produkálni percek alatt – és így tovább. A szerkesztő Müller Péter Sziámi volt, a zsűri Simon István és Vihar Béla. Zoli lett a győztes, már akkor nagyon tudta a mesterséget /is/.

Hogy Zoli komolyan gondolja a testvérséget, az kiderül *A portré kiegészül* című kötetének dedikációjából:

„Baranyi Ferinek (Fecsának? Költő-bátyámnak?), de változatlan baráti szeretettel 1977. november 24-én: Sumonyi Zoli."

Megerősítette tehát, hogy bátyjának fogadott – és én igaz szeretettel tekintettem őt öcsémnek az irodalom nagy családjában.

Egyébként több kapcsolódási pont van a kettőnk életében. Szatmárnémetiben született 1942-ben, amely akkor – rövid ideig – újra Magyarországhoz tartozott. Az én apai nagyanyám arról való, így még most is népes rokonságom van Szatmárnémetiben. Azért azt is megemlítem, hogy február 5-én született, én meg január 24-én, csak éppen öt évvel korábban. De mindketten Vízöntők vagyunk. Hiába: a zsenik csillagképe ugye… Aztán Zoli első munkahelye az egyetem elvégzése után a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat volt. Ott kezdett dolgozni sajtópropagandistaként. Az én első munkahelyem a diploma után ugyancsak egy könyvterjesztő vállalat, a SZÖVKÖNYV volt, ahol magam is sajtópropagandistaként tevékenykedtem.

A továbbiakban Zoli a Rádió kötelékében töltötte a legtöbb évet – én pedig a Televízióéban. Tisztességesen tettük a dolgunkat a tömegkommunikációban, de a sorsunk mindig is a költészet maradt.

És sorolhatnék még kapcsolódási pontokat. Például azt, hogy – a Panelhalmok tanúsága szerint – a kilencvenes évek elején ugyanazt a Görgey Gábor-verset vágta ki az ÉS-ből, amelyiket én is, tőle függetlenül. Mert ugyanazért volt szükségünk erre a lelki támaszra mindkettőnknek.

Egyébként a kapcsolódási pontokra utal az a dedikáció is, amellyel *Az igazi Menlo Park* című könyvét kaptam meg tőle: „Baranyi Ferinek, régi-régi bölcsész-költő-műsorvezető barátsággal Sumonyi Zoli, 1987. június 23-án."

Nagyon sokat árul el a *Panelhalmok* dedikációja 2003-ban-ban: „Baranyi Ferinek 42 éves barátsággal és szeretettel, angyalföldi munkásnosztalgiával Sumonyi Zoli."

Ez azt jelenti, hogy változatlanul hasonló, sőt szinte azonos a látószögünk. Az égtájak 1990-es átrendezése után is.

A rendszerváltás „hozadéka" számomra az volt, hogy okkal és joggal érezhetek ma is erkölcsi fölényt számos pályatársammal szemben. És ebben több a szánalom, mint a megvetés. Zoli azon kevesek – nagyon kevesek! – közé tartozik, akiket nemhogy szánok vagy megvetek, de még jobban becsülök a rendszerváltás óta.

Új kötetének a címe: *Halottak, s akik még halunk.* Felütött egy három évtizeddel ezelőtti *Szép versek* antológiát, amely 69 kortárs költő verseit tartalmazza. Fájdalommal tapasztalta, hogy a 69-ből 37-en már nincsenek az élők sorában. (Szerintem már 38 a pontos szám, mert a minap Tandori Deske is itt hagyott bennünket.) Zoli őszinte szeretettel emlékezik rájuk.

Nyolcsoros villoni strófákban, amelyekkel a *Kis* és a *Nagy Testamentum* íródott, valamint Villon balladáinak komoly hányada. Ezek nem azonosak a hajdani olaszok ottáváival, ahol a rímképlet abab abcc. A villoni nyolcsorosok rímképlete eltér: abab bcbc. És a sorok szótagszáma is más. Nagyon alkalmas ez a rezignált múltidézésre. Nekem nagy öröm ez a könyv, már tavaly, kéziratban megkaptam Zolitól. Azért öröm, mert olyan időket idéz, amikor a költők nem az öklüket rázták egymás felé a különféle szekértáborok sáncai mögül, hanem tudták becsülni, sőt kedvelni egymást az eltérő világnézet vagy ars poetica ellenére is. Akkor még egy brancs voltunk, nem egymásra vicsorgó farkasok falkája.

Szívből köszönöm Zolinak ezt a „virtuális Panteont".

Neki, akivel – noha körülbelül kétszáz méternyire lakunk egymástól – csak ritkán találkozom. Van, hogy hónapokig sem. De tudom, hogy – Garai Gáborral szólva – vele elmennék egy közös kulaccsal akár a sivatagba is.